МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ імені Ігоря Сікорського»

ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до вивчення дисципліни

для напрямів підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030502 «Економічна кібернетика», 6.030503 «Міжнародна економіка», 6.030507 «Маркетинг» денної та заочної форм навчання

Всі цитати, цифровий та фактичний матеріал, бібліографічні відомості перевірені. Написання одиниць відповідає стандартам

Підпис автора ___ _____

«___» _____ _____2016р.

СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри економіки і підприємництва
Протокол № 13
від 09.06.2016р.

Київ - 2016

Основи підприємництва: метод. рекомендації до вивчення дисципліни для напрямів підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030502 «Економічна кібернетика», 6.030503 «Міжнародна економіка», 6.030507 «Маркетинг» денної та заочної форм навчання / уклад. Т.П. Ткаченко – К.: КПІ, 2016. – 34с.

Навчальне видання

Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Основи підприємництва» для напрямів підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030502 «Економічна кібернетика», 6.030503 «Міжнародна економіка», 6.030507 «Маркетинг» денної та заочної форм навчання

Рецензент:
Бояринова К.О., к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту
НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

Укладач:
Ткаченко Т.П., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки
і підприємництва НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

Відповідальний редактор:
Круш П.В., к.е.н. професор, завідувач кафедри економіки
і підприємництва НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

Видання подається в авторській редакції

Увалено методичною радою факультету менеджменту та маркетингу Національного технічного університету України «КПІ ім. Ігоря Сікорського»
Протокол № 2 від 26.09.2016р.

ЗМІСТ

1. Загальні відомості про дисципліну……..…….. 4
2. Структура і зміст навчальної дисципліни……6
3. Основні положення та ключові поняття, які повинен засвоїти студент в результаті вивчення дисципліни…… …… 13
4. Тестові завдання для перевірки знань…….. 21
5. Форми самостійної роботи студентів (для заочної форми навчання) .. 27
6. Запитання для підготовки до заліку…… 30
7. Рекомендована література…… 31

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Основи підприємництва» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за напрямами 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030502 «Економічна кібернетика», 6.030503 «Міжнародна економіка», 6.030507 «Маркетинг», відноситься до циклу дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки та має статус за вибором ВНЗ.

Програмою навчальної дисципліни «Основи підприємництва» передбачається вивчення теоретичних, організаційних та практичних основ підприємницької діяльності, знання яких необхідні як фахівцям з економіки, так і студентам інженерних спеціальностей.

Предметом вивчення дисципліни є складна сукупність господарських, економічних, правових, фінансових відносин у сфері підприємницької діяльності між суб'єктами підприємництва, зокрема підприємцями без створення юридичної особи та підприємствами України, обґрунтування механізму організації підприємницької діяльності, її регулювання, планування та ефективного управління.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна базується на основних положеннях дисциплін «Економіка підприємства», «Фінанси підприємств», «Економіка і організація виробництва», «Бізнес-планування», «Організаційно-економічний механізм функціонування підприємств» та забезпечує підґрунтя для вивчення таких дисциплін як «Проектний аналіз», «Оцінка бізнесу», «Стратегія підприємства» та ін. Знання даної дисципліни студенти можуть використовувати для написання випускової роботи, а також для створення власного бізнесу.

Дисципліна «Основи підприємництва» **актуальна** і її **роль визначається** спроможністю формувати у студентів професійних навичок роботи у сучасних ринкових умовах щодо заснування та відкриття власного бізнесу, вибору оптимальної організаційно-правової форми здійснення підприємницької діяльності, порядку ліцензування окремих видів господарської діяльності, навичок самостійної роботи з законодавчими матеріалами, додатковою літературою, свідомо оцінювати конкретні ситуації, прагнення до набуття та збагачення знань.

Основним видом навчання є лекції. Ця форма дає можливість у достатньому обсязі вивчити новий матеріал, закріпити його та контролювати знання.

Навчальним планом передбачається самостійна робота студентів, тематика якої направлена на вивчення законодавчих та інструктивних матеріалів, роботу з навчальними посібниками, з матеріалами періодичних видань, розрахунок задач і виконання тестів різного рівня складності.

Метою викладання навчальної дисципліни є надання студентам базових знань з питань підприємницької діяльності, необхідних майбутнім спеціалістам для управління підприємствами, формування у студентів професійних навичок роботи в бізнесі, а також вибору системи оподаткування на мікроекономічному рівні.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:
- визначення сутності підприємництва, його ознак, принципів та функцій;
- опанування методики заснування власної справи та її реєстрації;
- оцінка та вибір ефективних форм здійснення підприємницької діяльності;
- характеристика обмежень щодо здійснення підприємницької діяльності в умовах українського законодавства
- володіння методиками розрахунку техніко-економічних показників діяльності підприємств та економічного ефекту.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми ***студенти повинні:***

знати:
- теоретичні та організаційні основи підприємництва;
- методи та прийоми розрахунку економічних показників за результатами діяльності;
- порядок ліцензування окремих видів господарської діяльності;
- права та обов'язки суб'єктів підприємництва;
- види організаційно-правових форм здійснення підприємницької діяльності;
- системи оподаткування та їх вплив на економічні результати діяльності;
- основи договірної роботи в бізнесі;
- методи виявлення ризиків та засоби страхування.

вміти:
- аналізувати форми здійснення підприємництва, податкові зобов'язання, особливості здійснення підприємницької діяльності в різних сферах;
- вибирати способи, методи, прийоми, алгоритми, засоби, моделі для вирішення завдань зі створення підприємства;
- здійснювати розрахунок економічних показників діяльності підприємства;
- оцінювати ризики у підприємницькій діяльності;
- розробляти бізнес-плани створення або розвитку підприємства;
- приймати рішення щодо створення чи припинення діяльності;
- володіти методиками нарахування податків;
- володіти методикою розрахунку техніко-економічних показників;
- аналізувати нормативно-правові документи, з питань регулювання підприємництва.

мати навички:
- обґрунтування вибору методів та прийомів здійснення підприємницької діяльності;
- користування нормативно-правовим забезпеченням в сфері підприємництва;
- вибору виду діяльності залежно від наявності обмежень щодо його здійснення;
- організації та оформлення ділових відносин через систему договорів;
- визначення податкового навантаження підприємства при виборі різних систем оподаткування;
- методики написання бізнес-планів;
- оцінки ризиків та можливих шляхів їх уникнення;
- вибору банківської установи для обслуговування бізнесу.

2. СТРУКТУРА І ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за напрямами 6.030504 «Економіка підприємства», 6.030502 «Економічна кібернетика», 6.030503 «Міжнародна економіка», 6.030507 «Маркетинг» на вивчення навчальної дисципліни відводиться 60 годин / 2 кредити ECTS.

Рекомендований розподіл навчального часу

Форма навчання	Кредитні модулі	Всього		Розподіл навчального часу за видами занять				Семестрова атестація
		кредитів	годин	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні роботи (комп'ютерні практикуми)	СРС	
Денна	*Всього*							
	1	*2*	*60*	*36*	-	-	*24*	*Залік*
Заочна	*Всього*							
	1	*2*	*60*	*6*	-	-	*54*	*Залік*

Програма дисципліни «Основи підприємництва» включає наступні модулі:

Модуль1

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи підприємницької діяльності

Тема 1. Сутність підприємництва

Мета і завдання курсу «Основи підприємництва». Передумови виникнення підприємництва. Співвідношення понять бізнес і підприємництво. Історичний розвиток поняття «підприємництво». Види бізнесу. Моделі бізнесу.

Література: [1, 2, 3, 4, 12].

В результаті вивчення даної теми **студент повинен знати** походження та еволюцію терміну «підприємництво», передумови виникнення підприємництва, моделі бізнесу; **вміти** розрізняти поняття «бізнес» і «підприємництво» та пояснити їх відмінність, визначати види бізнесу та їх ознаки.

Питання для дискусії:

1. Які основні концептуальні положення сформувались в ході еволюції терміну «підприємництво»?
2. Як співвідносяться між собою поняття «бізнес» і «підприємництво»?
3. В чому полягають відмінності між поняттями «бізнес» і «підприємництво»?
4. Які види бізнесу ви знаєте? Охарактеризуйте їх.
5. В чому полягає сутність державного виду бізнесу?
6. В чому полягає сутність підприємницького виду бізнесу?
7. В чому полягає сутність споживчого виду бізнесу?
8. Які моделі бізнесу описані в науковій літературі?

Тема 2. Правове поле підприємницької діяльності

Законодавча база підприємництва. Сутність підприємницької діяльності: ознаки, види та функції. Принципи підприємницької діяльності. Суб'єкти підприємницької діяльності. Регулювання підприємницької діяльності.

Література: [4, 6, 16, 17-21].

В результаті вивчення даної теми **студент повинен знати** ієрархію нормативно-правової бази з підприємництва, суть, ознаки, види та функції підприємницької діяльності; **вміти** розрізняти види підприємництва, визначати суб'єктів підприємницької діяльності; отримати **навички** роботи з законодавчими та нормативно-правовими актами.

Завдання на СРС: Ознайомитися з основними положеннями Конституції України ст. 52, Господарського кодексу, ст. 50 – 54, ст. 80 – 88 Цивільного кодексу.

Питання для дискусії:

1. В чому полягає відмінність між економічним та юридичним визначенням підприємництва?
2. Назвати ознаки підприємницької діяльності та охарактеризувати їх сутність.
3. Дати визначення видів підприємницької діяльності за ознакою предмета діяльності.
4. Дати визначення видів підприємницької діяльності за наявністю обмежень.
5. Які обмеження щодо здійснення підприємництва є в Україні?
6. Які функції підприємництва та в чому їх сутність?
7. Які є принципи здійснення підприємницької діяльності та в чому їх сутність?
8. Які нормативно-правові акти регулюють підприємницьку діяльність в Україні?

Тема 3. Державне регулювання підприємництва в Україні

Державно-правовий механізм регулювання підприємництва. Концепція Державної регуляторної політики. Принципи здійснення регуляторної політики в Україні. Регулювання міжнародної підприємницької діяльності**.**

Література: [18-24, 26, 27, 29].

В результаті вивчення даної теми **студент повинен знати** основні положення законодавства з питань регулювання підприємництва, принципи регуляторної політики; мати **навички** роботи з інформаційними ресурсами [26, 27, 29].

Завдання на СРС: ознайомитися зі змістом Господарського кодексу статті 42 – 45.

Питання для дискусії:

1. В чому полягає невизначеність законодавства України?
2. Чи дотримуються державні служби принципів регуляторної політики в сфері підприємництва?

3. Які проблемні позиції в регулюванні міжнародної підприємницької діяльності?

Тема 4. Види та сфери підприємницької діяльності

Характеристика приватного, колективного та державного підприємництва. Виробниче, комерційне (товарно-грошові та торговельно-обмінні операції) та фінансове підприємництво. Страхування як різновид фінансового підприємництва. Виробниче підприємництво - найважливіший вид підприємницької діяльності, спрямований на виробництво товарів та надання послуг.

Посередництво як різновид комерційної підприємницької діяльності. Фінансово-кредитне підприємництво, об'єктом якого є операції купівлі-продажу специфічного об'єкту - грошей, іноземної валюти, цінних паперів.

Література: [4, 6, 16, 17-21].

В результаті вивчення даної теми **студент повинен знати** види підприємництва за формою власності, особливості та різновиди підприємництва за ступенем охоплення стадій відтворювального процесу; **вміти** розрізняти виробниче, комерційне та фінансове підприємництво; мати **навички** вибору виду підприємництва залежно від переваг і недоліків кожного з них.

Питання для дискусії:

1. Які особливості приватного, колективного та державного підприємництва?
2. Чим відрізняється виробниче підприємництво за класифікацією по предмету діяльності від виробничого підприємництва за ступенем охоплення стадій відтворювального процесу?
3. Чому виробниче підприємництво вважається найважливішим видом підприємницької діяльності?
4. Визначити та охарактеризувати різновиди комерційного підприємництва.
5. Визначити та охарактеризувати різновиди фінансово-кредитного підприємництва.

Тема 5. Підприємство в ринкових умовах

Форми організації підприємницької діяльності та організаційні одиниці бізнесу. Підприємство – самостійний суб’єкт господарювання. Класифікація підприємств за різними класифікаційними ознаками: за формою власності, за формою організації, за масштабами виробництва, розміром, сферою діяльності і т.д. Форми об’єднання підприємств в Україні.

Література: [3, 4, 9-12, 14, 19, 20].

В результаті вивчення даної теми **студент повинен знати** визначення підприємства як юридичної особи, основні риси підприємств, види підприємств та форми об’єднання підприємств; **вміти** класифікувати підприємства за різними ознаками, визначати вид об’єднання підприємств залежно від мети об’єднання; отримати **навички** вибору форми власності та

організаційно-правової форми підприємництва залежно від виду діяльності і ступеню відповідальності засновника.

Завдання на СРС: Ознайомитися зі змістом Господарського кодексу ст. 62 – 66, ст. 73 – 77; ст. 112 - 117; Цивільного кодексу ст. 80 – 88.

Питання для дискусії:

1. Що таке підприємство та основні риси підприємств?
2. Чи всі види державних підприємств можуть здійснювати підприємницьку діяльність?
3. Які ознаки покладені в основу поділу підприємств на мікропідприємства, малі, середні і великі?
4. Назвіть види підприємств за масштабами виробництва.
5. З якою метою підприємства об'єднуються в об'єднання?
6. Які особливості різних видів об'єднань підприємств?

Тема 6. Організаційні форми підприємництва

Форми організації підприємництва. Основні організаційно-правові форми підприємництва. Підприємництво без створення юридичної особи. Господарські товариства. Особливості кожного типу організаційних структур, вибір ефективної форми господарювання.

Література: [1-4, 9-12, 14].

В результаті вивчення даної теми **студент повинен знати** основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності, їх переваги та недоліки, види господарських товариств; **вміти** аналізувати форми господарювання та способи заснування підприємництва; мати **навички** вибору ефективних форм господарювання залежно від особливостей кожного типу.

Завдання на СРС: Ознайомитися зі змістом Господарського кодексу ст. 79 – 88; Цивільного кодексу ст. 113 - 166.

Питання для дискусії:

1. Що таке організаційно-правова форма підприємництва і чим вона відрізняється від організаційних одиниць бізнесу?
2. Які види організаційно-правових форм підприємництва ви можете назвати?
3. Вказати переваги і недоліки різних організаційно-правових форм підприємництва.
4. Назвіть особливості підприємництва без створення юридичної особи.
5. Що таке господарське товариство? Які види господарських товариств найпоширеніші у підприємництві і чому?
6. Що впливає на вибір організаційно-правової форми підприємницької діяльності?

Тема 7. Мале підприємництво в Україні

Поняття малого підприємництва. Функції малого підприємництва. Переваги та недоліки малого підприємництва. Фактори, що впливають на

нестійкість підприємництва. Проблеми розвитку підприємництва в Україні в умовах перехідної економіки.

Література: [1-3, 6, 7].

В результаті вивчення даної теми **студент повинен знати** визначення малого підприємництва, переваги і недоліки малого підприємництва; **вміти** аналізувати фактори впливу на мале підприємництво та проблеми розвитку малого підприємництва; мати **навички** створення та заснування суб'єкта малого підприємництва.

Завдання на СРС: визначитись та охарактеризувати вид діяльності для створення малого підприємства, визначити ефективну форму господарювання з урахуванням особливостей виду діяльності.

Питання для дискусії:

1. В чому полягає економічна сутність малого підприємництва?
2. Які переваги і недоліки малого підприємництва?
3. Які фактори спричиняють нестійкість малого підприємництва?
4. Визначити основну суперечність малого бізнесу.
5. В чому полягає соціально-економічна значущість малого бізнесу?

Тема 8. Бізнес – планування підприємницької діяльності

Сутність та основні принципи розробки бізнес–планів. Види бізнес-планів. Структура та порядок написання бізнес-плану. Техніко-економічні показники обґрунтування доцільності здійснення діяльності. Розрахунок показників повернення капіталовкладень, періоду окупності інвестицій та ін.

Література: [5-12, 14, 25].

В результаті вивчення даної теми **студент повинен знати** що таке бізнес-план, види і структуру бізнес-планів, правила написання бізнес-планів; **вміти** розраховувати та аналізувати техніко-економічні показники діяльності; отримати **навички** написання бізнес-плану створення або розвитку підприємства.

Завдання на СРС: підготувати другий і третій розділ бізнес-плану відповідно до обраного виду діяльності.

Питання для дискусії:

1. Що таке бізнес-план і для чого він потрібен?
2. Яку інформацію має містити бізнес-план?
3. Де взяти кошти на реалізацію бізнес-плану? Назвіть порядок презентації бізнес-ідеї для потенційного інвестора.
4. Який порядок підготовки розділів бізнес-плану?
5. Яка методика розрахунку техніко-економічних показників діяльності у бізнес-плані?

Модуль2

Змістовний модуль 2. Прикладні аспекти здійснення підприємницької діяльності

Тема 9. Ліцензування підприємницької діяльності

Сутність процесу ліцензування. Основні положення Закону України «Про ліцензування деяких видів підприємницької діяльності». Дозвільні види

підприємницької діяльності. Органи державної влади, що видають ліцензії. Плата за видачу ліцензії.

Література: [22, 29].

В результаті вивчення даної теми **студент повинен знати** види діяльності, що підлягають ліцензуванню, для чого взагалі потрібно ліцензування, органи ліцензування, плату за ліцензію; вміти складати заявку та формувати пакет документів на отримання ліцензії; мати навички роботи з інформаційними джерелами [22, 29].

Завдання на СРС: Ознайомитися зі змістом Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», визначитись чи підлягає обраний студентом вид діяльності ліцензуванню, якщо так то включити витрати на отримання ліцензії у витрати на створення підприємства.

Питання для дискусії:

1. В чому полягає сутність ліцензування? Для чого воно потрібно?
2. Які види діяльності підлягають ліцензуванню?
3. Назвіть порядок отримання ліцензії та перелік органів ліцензування.

Тема 10. Партнерські відносини в бізнесі

Класифікація партнерських відносин залежно від змісту договору. Партнерські відносини в сфері товарообміну: бартерні операції, зустрічна поставка, комерційна тріангуляція. Партнерські відносини в сфері виробництва: виробнича кооперація, проектне фінансування, управління за контрактом, підрядне виробництво, спільне підприємництво. Партнерські відносини в комерційній сфері: звичайна угода, форвардні угоди, угоди про передачу інформації у вигляді «Ноу-хау», угоди про встановлення прямих зв'язків, угоди про експорт, угоди про імпорт. Партнерські відносини в фінансовій сфері: факторинг, комерційний трансферт.

Література: [12, 14].

В результаті вивчення даної теми **студент повинен знати** види партнерських відносин в бізнесі, способи оформлення партнерських відносин, структуру договорів, щодо підтвердження партнерських відносин; **вміти** структурувати угоди та відстоювати власні інтереси при досягненні консенсусу з партнером; отримати **навички** складання партнерських угод.

Завдання на СРС: підготувати 4-6 розділи бізнес-плану.

Питання для дискусії:

1. В чому полягає необхідність документального оформлення партнерських відносин?
2. Які особливості партнерських угод у виробничій, комерційній та фінансовій сферах?
3. Охарактеризуйте партнерські відносини в сфері товарообміну.

Тема 11. Договірні відносини в бізнесі

Договір та його характеристики. Форми господарських договорів. Види господарських договорів. Сутність лізингових операцій. Порівняння

кредитного та лізингового механізму. Поняття лізингодавця та лізингоодержувача.

Література: [12, 14, 19, 20].

В результаті вивчення даної теми **студент повинен знати** визначення господарського договору, хто може бути сторонами договору, види договорів, форми укладання договорів; **вміти** аналізувати структуру договору, визначати зобов'язання по договорам та відповідальність за невиконання або неналежне виконання умов договору; мати **навички** написання господарського договору.

Завдання на СРС: Підготувати проект договору про постачання продукції. Приклади господарських договорів.

Питання для дискусії:

1. Охарактеризуйте господарський договір та сторони господарського договору.
2. Які форми укладання господарських договорів?
3. Розкрийте сутність кредитного і лізингового механізму.
4. Які є види господарських договорів?
5. Яка передбачена відповідальність за невиконання або неналежне виконання умов договору?

Тема 12. Ризики та страхування у підприємницькій діяльності

Оцінка та класифікація ризиків. Джерела ризиків та методи їх усунення. Ймовірність настання ризиків. Технологічні, технічні, організаційні, економічні заходи безпеки підприємницької діяльності.

Література: [5-8, 12, 14].

В результаті вивчення даної теми **студент повинен знати** поняття ризику, ситуацію ризику, елементи ризику; **вміти** аналізувати вірогідність настання ризику, передбачати можливості мінімізації або уникнення ризику; отримати **навички** страхування ризиків.

Завдання на СРС: визначити види ризиків для обраного виду діяльності та оформити в окремий розділ бізнес-плану.

Питання для дискусії:

1. Розкрийте поняття ризику та його види.
2. Які є джерела ризиків та методи їх усунення?
3. Розкрийте усвідомлення ситуації ризику. Які є елементи ризику?
4. Виявлення ризиків на підприємстві: обґрунтувати необхідність.

Тема 13. Економічні аспекти підприємництва

Прибуток як мета підприємницької діяльності. Формування прибутку виробничого підприємства. Собівартість продукції та шляхи її регулювання, витрати підприємства, економічна ефективність діяльності підприємства. Види прибутку.

Література: [5-8, 12, 14].

В результаті вивчення даної теми **студент повинен знати** види прибутку, та порядок їх розрахунку, шляхи зростання прибутку; **вміти**

розраховувати економічний, оподатковуваний і чистий прибуток, аналізувати показники значення прибутку, розраховувати собівартість, економічну ефективність, період повернення капіталовкладень; отримати **навички** роботи з фінансово-аналітичною документацією підприємства.

Завдання на СРС: розрахувати техніко-економічні показники обраного підприємства та оформити в окремий розділ бізнес-плану.

Питання для дискусії:

1. Охарактеризуйте прибуток і дохід, їх співвідношення.
2. Які є фактори впливу на формування прибутку підприємства?
3. Назвіть шляхи максимізації прибутку і мінімізації витрат.
4. В чому полягає суть методики розрахунку техніко-економічних показників?

Тема 14. Оподаткування підприємницької діяльності

Податкова система України, класифікація податків. Оподаткування та оподатковуваний прибуток. Застосування загальної та спрощеної системи оподаткування. Єдиний податок для фізичних осіб – підприємців та юридичних осіб. Підстави щодо можливості застосування спрощеної системи оподаткування.

Література: [5-8, 12, 14, 24].

В результаті вивчення даної теми **студент повинен знати** відмінність між податками і зборами, особливості різних систем оподаткування, переваги і недоліки кожної з них; **вміти** розраховувати базу оподаткування та розмір податку на прибуток і ПДВ, аналізувати можливості застосування спрощеної системи оподаткування; мати **навички** роботи з фінансовою звітністю підприємств.

Завдання на СРС: розрахувати та порівняти, яку систему оподаткування вигідніше застосовувати на обраному підприємстві.

Питання для дискусії:

1. Охарактеризуйте систему оподаткування, види систем.
2. Які переваги і недоліки загальної системи оподаткування?
3. Які переваги і недоліки спрощеної системи оподаткування?
4. Які обмеження у застосуванні спрощеної системи оподаткування?
5. Охарактеризуйте податок на прибуток підприємств.
6. Дайте характеристику податку на додану вартість.

3. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ, ЯКІ ПОВИНЕН ЗАСВОЇТИ СТУДЕНТ В РЕЗУЛЬТАТІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИЛІНИ

Тема 1. Сутність підприємництва

В ході еволюції терміну «підприємництво» сформувалось чотири концептуальні підходи до його визначення:

1. Перший підхід визначає підприємництво як діяльність, яка ототожнюється з ризиком і фінансовою відповідальністю та характеризується наявністю у підприємця власності на засоби виробництва.
2. В другому підході попереднє уявлення щодо підприємництва доповнюється роллю організатора, яку має виконувати підприємець.
3. Третій підхід до осмислення підприємництва виділяє такі функції, як розвиток власності, орієнтованої на зростання капіталу і одержання прибутку.
4. Четвертий підхід визначає підприємництво як специфічний вид організаційно – управлінської діяльності, орієнтованої на нововведення. Удосконалення є передумовою успішної підприємницької діяльності.

Підприємництво (як економічна категорія) – це певний вид господарювання, де основним суб'єктом є підприємець, який раціонально комбінує фактори виробництва, на інноваційній основі та на власний ризик організовує та управляє виробництвом з метою отримання підприємницького доходу.

Бізнес – будь-яка діяльність, яка ведеться переважно традиційними методами з метою отримання прибутку або іншої вигоди для власника.

Підприємництво – система економічних зв'язків, діяльність орієнтована на нововведення.

Види бізнесу:

А) державний;

Б) підприємницький;

В) споживчий.

Моделі бізнесу (підприємництва):

1. Традиційна або технократична (відповідає визначенню бізнесу як технології).
2. Модель бізнесу, яка базується на філософії використання можливостей.

Тема 2. Правове поле підприємницької діяльності

Підприємництво - самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Функції підприємництва:

- ресурсна функція;
- організаційна функція ;
- творча (інноваційна);
- стимулююча (мотиваційна).

Види підприємницької діяльності:

- за ознакою предмета діяльності (виробнича і невиробнича)
- за ознакою суб'єкта діяльності (просте або без створення юридичної особи і складне або зі створенням юридичної особи)

Принципи підприємницької діяльності:

1. Вільний вибір видів діяльності.

2. Залучення на добровільних засадах до здійснення підприємницької діяльності майна та коштів юридичних осіб і громадян.
3. Вільний найм працівників.
4. Вільне розпорядження прибутком, що залишається після оплати платежів, встановлених законодавством.
5. Самостійне здійснення зовнішньоекономічної діяльності та використання валютної виручки на власний розсуд.

Суб'єкти підприємницької діяльності:

- громадяни України, інших держав, особи без громадянства, не обмежені законом у правоздатності або дієздатності;
- юридичні особи всіх форм власності;
- об'єднання юридичних осіб.

Тема 3. Державне регулювання підприємництва в Україні

Підприємницька діяльність в Україні **регулюється наступними нормативно-правовими актами**:

- Конституція України;
- Цивільний кодекс України;
- Господарський кодекс України;
- Кодекс України про адміністративні правопорушення;
- Податковий кодекс;
- Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності»;
- Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців»;
- Закон України «Про боротьбу з корупцією»;
- Закон України «Про захист прав споживачів»;
- Указ Президента «Про усунення обмежень, що стримують розвиток підприємницької діяльності»;
- Указ Президента «Про державну підтримку підприємництва» та ін.

Тема 4. Види та сфери підприємницької діяльності

Приватне підприємство — це підприємство, яке засноване на власності фізичної особи, яке набуває статусу юридичної особи. Власником приватного підприємства і підприємцем є єдина особа, єдиний громадянин — суб'єкт підприємницької діяльності.

Виробниче підприємництво - вид підприємницької діяльності, спрямований на виробництво продукції, послуг, інформації тощо, які підлягають реалізації споживачам. Ця діяльність здійснюється підприємствами, що виготовляють різноманітну продукцію, виконують будівельні, ремонтні та інші роботи, надають побутові, консультативні, інформаційні та інші послуги, створюють духовні блага тощо.

Комерційне підприємництво — це діяльність, пов'язана з обміном, розподілом та споживанням товарів і послуг. Змістом комерційного підприємництва є товарно-грошові та торговельно-обмінні операції.

Фінансово-кредитне підприємництво – це діяльність, де об'єктом купівлі-продажу є специфічний товар – гроші, іноземна валюта, цінні папери.

Тема 5. Підприємство в ринкових умовах

Підприємство - самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної та іншої господарської діяльності.

Основні риси підприємств:

- підприємство – це технологічно і територіально відособлена сукупність засобів виробництва та робочої сили;
- кожне підприємство спеціалізується на виготовленні певного товару чи надання послуги, виконанні робіт;
- кожне підприємство характеризується економічною відособленістю, воно самостійно складає свою виробничу програму, підбирає кадри, реалізує вироблену продукцію, отримує прибуток і т.д.;
- підприємство – це певний колектив співробітників, з притаманним морально-психологічним кліматом.

Види підприємств:

- за формою власності — приватні, колективні, державні;
- за формою реєстрації – юридичні особи, фізичні особи;
- за формою організації — одноосібні володіння, партнерство (товариство), корпорація, бюджетні підприємства, змішані корпорації;
- за масштабами виробництва — індивідуальні, серійні, масові;
- за рівнем спеціалізації — вузькоспеціалізовані, багатопрофільні, комбіновані;
- за ресурсами, що споживаються – матеріаломісткі, енергомісткі, працемісткі;
- за розміром (кількістю персоналу, потужністю) — малі, середні, великі;
- за сферою діяльності — виробничі, комерційні, фінансові, посередницькі, страхові.
- згідно мети діяльності – на комерційні і некомерційні;
- згідно належності капіталу і контролю – на національні, іноземні, спільні (змішані), багатонаціональні;
- згідно сфери діяльності – на міжнародні, транснаціональні, офшорні;
- згідно виду і характеру господарської діяльності – на промислові, торговельні, сільськогосподарські, будівельні, транспортні, фінансово-кредитні, страхові, туристичні, консалтингові;
- згідно технологічної цілісності і ступеню підпорядкування – на головні, дочірні, філії;
- за часткою іноземного капіталу - підприємство з іноземними інвестиціями (більше 10% іноземних інвестицій) та іноземне підприємство (100% іноземних інвестицій у статутному фонді).

Форми об'єднання підприємств:

- асоціація;
- корпорація;
- консорціум;
- концерн;
- холдингова компанія;
- промислово-фінансова група.

Тема 6. Організаційні форми підприємництва

Організаційно-правові форми підприємництва - форми організації підприємницької діяльності, що визначені юридично.

Основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності:

1) одноосібне володіння;
2) партнерство (товариство);
3) корпорація.

Господарське товариство – підприємство створене юридичними особами або громадянами шляхом об'єднання їх майна і участі у підприємницькій діяльності з метою одержання прибутку, статутний капітал якого поділений на частки між учасниками.

Види господарських товариств:

- акціонерне товариство (АТ);
- товариство з обмеженою відповідальністю;
- товариство з додатковою відповідальністю;
- повне товариство;
- командитне товариство.

Тема 7. Мале підприємництво в Україні

Сутність малого бізнесу полягає не в кількісних характеристиках (чисельність працюючих та розмір валового доходу), а в тому, що він засновується на особистій праці власника та членів його сім'ї, а також на використанні найманої праці у поєднанні з виробничо-управлінською діяльністю господаря.

Функції малого бізнесу:

- формування численних суб'єктів ринкового господарства;
- сприяння процесам первісної демонополізації, приватизації та роздержавлення економіки;
- вивільнення державного сектору від виробництва нерентабельної для нього дрібносерійної продукції;
- розв'язання проблеми зайнятості;
- сприяє процесам демократизації суспільства;
- орієнтація на місцевий (локальний) ринок.

Основна суперечність малого бізнесу полягає між об'єктивно високою економічною та соціально-політичною значущістю малого підприємства, що виконує стабілізаційну роль у перехідній економіці та активізує інноваційну діяльність в умовах розвиненої ринкової економіки та слабкою життєздатністю суб'єктів малого підприємництва, особливою

вразливістю їх щодо економічної кон'юнктури й тиску з боку великих корпорацій, а також адміністративних перешкод.

Тема 8. Бізнес-планування підприємницької діяльності

Бізнес-план – письмовий документ, в якому викладено сутність підприємницької ідеї, шляхи і засоби її реалізації та охарактеризовано ринкові, виробничі, організаційні та фінансові аспекти майбутнього бізнесу, а також особливості управління ним.

Бізнес-план виконує **2 основні функції**:

1) зовнішню – ознайомити різних представників ділового світу із сутністю та основними аспектами реалізації конкретної підприємницької ідеї;
2) внутрішню – розробити та опрацювати механізм самоорганізації підприємницького проекту.

Основними видами бізнес-плану є:

- бізнес-план розвитку;
- бізнес-план створення.

Вимоги до написання бізнес-планів:

- він має бути стислим, простим, але адекватно розкривати сутність підприємницького проекту;
- він має бути функціональним, тобто містити лише корисну інформацію (за необхідності додаткова інформація може бути винесена у додатки);
- він повинен ґрунтуватися на реалістичних припущеннях;
- бізнес-плану протипоказаний зайвий оптимізм (треба орієнтуватися на найгірший результат, створюючи у такий спосіб запас «міцності» бізнесу);
- він повинен бути легким до сприйняття, чітким та логічним;
- бізнес-план має забезпечити конфіденційність інформації про фірму та її діяльність.

Тема 9. Ліцензування підприємницької діяльності

Ліцензування – отримання спеціального дозволу (ліцензії) – є засобом контролю держави за дотриманням суб'єктами господарювання вимог законодавства.

Ліцензія - документ державного зразка, який засвідчує право ліцензіата на провадження зазначеного в ньому виду господарської діяльності протягом визначеного строку за умови виконання ліцензійних умов.

Термін дії ліцензії встановлюється органом, що її видає, але не менше ніж на три роки і може бути продовжений за заявою суб'єкта підприємницької діяльності в порядку, встановленому для її видачі.

Завданням ліцензування є захист економічних та інших інтересів держави, її громадян шляхом встановлення з боку держави певних умов і правил провадження окремих видів господарської діяльності.

Тема 10, 11. Партнерські відносини в бізнесі. Договірні відносини в бізнесі

Господарський договір – службовий документ, в якому фіксують угоду між сторонами про встановлення ділових відносин, пов'язаних з господарською діяльністю.

Договори бувають:

- односторонні;
- двосторонні;
- багатосторонні.

Обов'язковими умовами договору є:

- предмет;
- ціна;
- строк дії договору.

Форми укладання договорів:

- усний договір (передбачає наявність свідків при його укладанні);
- письмовий спрощений (скорочений) укладання договорів шляхом обміну листами, факсами, телефонограмами, телеграмами, а також шляхом підтвердження виконання замовлень.
- письмовий повний (договір вважається повним при наявності обов'язкових умов договору та мокрих печаток для юр.осіб та засвідчені нотаріально для фіз. осіб).

Функції договорів:

- страху вальна;
- гарантійна;
- правозахисна;
- ініціативна.

Тема 12. Ризики та страхування у підприємницькій діяльності

Господарський ризик – це діяльність суб'єктів господарювання пов'язана з подоланням невизначеності в ситуації необхідного вибору, у процесі якого вони мають можливість оцінити ймовірність досягнення бажаного результату, невдачі й відхилення від мети.

Основними характеристиками ризику є його **елементи**:

- об'єкти;
- суб'єкти;
- джерела ризику.

Причини виникнення ризику:

1). більшість процесів пов'язаних з економікою є принципово не детермінованими;
2). економічно-оптимальна неповнота інформації;
3). «організаційна» невизначеність або асиметрія інформації.

Функції ризику:

- регулююча (включає в себе конструктивність ризику, який проявляється в тому, що ризик при здійсненні господарської діяльності виконує роль своєрідного каталізатора, якому належать такі властивості як активність і

спрямованість у майбутнє, пошук новаторських рішень та деструктивність ризику, яка проявляється_ у прийнятті і реалізації рішень з необґрунтованим ризиком, що призводить до волюнтаризму й авантюризму)
- захисна **(**створення фондів ризику та застосування різних методів мінімізації ризику).

Види втрат при настанні ризику:

1). Матеріальні втрати;
2). Трудові втрати;
3). Фінансові втрати;
4). Втрати часу;
5). Спеціальні втрати.

Тема 13. Економічні аспекти підприємництва

Прибуток – частина виручки від реалізації продукції, яка залишилась на підприємстві після компенсації витрат на виробництво і реалізацію та інші обов'язкові платежі.

П = Ц – С [грн.]

Види прибутку:

- балансовий або оподатковуваний (від усіх джерел надходжень);
- економічний (балансовий – податки);
- чистий (економічний – необхідні платежі).

Рентабельність – це відносний показник, який характеризує ефективність діяльності підприємства.

$$P = \frac{П}{C} \times 100\%$$

Види рентабельності:

- продукції;
- виробництва.

Ефективність – співвідношення результатів та витрат.

Е= П / К , (грн./грн.)

П – річний прибуток підприємства, грн.

К – загальна сума капіталовкладень у проект на всіх етапах його запровадження (грн.)

Собівартість продукції – це витрати підприємства на виробництво і реалізацію продукції у грошовому вимірі.

Тема 14. Оподаткування підприємницької діяльності

Система оподаткування - сукупність податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів та до державних цільових фондів, що справляються у встановленому законами України порядку.

Податки – це обов’язкові платежі фізичних та юридичних осіб до центрального і місцевого бюджетів, здійснювані у порядку і на умовах, що визначаються законодавчими актами тієї чи іншої країни, і не мають конкретного цільового направлення.

Збір – плата за визначені послуги або надання деяких прав юридичним та фізичним особам. Збори, на відміну від податків, мають чітко визначене призначення.

Системи оподаткування, обліку та звітності **для суб'єктів підприємницької діяльності:**

1. загальна система оподаткування
2. спрощена система оподаткування

Переваги та недоліки загальної системи оподаткування

Переваги	Недоліки
1. За відсутності прибутку податки не сплачуються.	1. Складність в адмініструванні. 2. Велика кількість податків. 3. Потреба професійних знань і досвіду в сфері бухгалтерського і податкового обліку.

Переваги та недоліки спрощеної системи оподаткування

Переваги	Недоліки
1. Простота в адмініструванні та спрощений порядок обліку. 2. Сплата податку у конкретно визначеному розмірі. 3. Не потребує професійних знань і досвіду в сфері бухгалтерського і податкового обліку.	1. Незалежно від отримання прибутку чи несенні збитків сплачується податок. 2. Обмеження в видах діяльності, кількості найманих працівників та розміру отримуваної виручки.

4. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

Тестові завдання до змістового модуля 1. Теоретичні основи підприємницької діяльності:

1. Передумовою виникнення підприємництва є:

а) товарне виробництво;
б) натуральне господарство;
в) суспільний поділ праці;
г) торгівля.

2. Види бізнесу:

а) державний;
б) виробничий;
в) підприємницький;
г) споживчий;
д) фінансовий.

3. Підприємництво – це:

а) будь-яка діяльність з виробництва товарів з метою отримання прибутку;
б) діяльність, що здійснюється традиційними методами з метою задоволення суспільних потреб;
в) самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик діяльність з виробництва товарів та надання послуг, що здійснюється суб'єктами господарювання з метою отримання прибутку і задоволення суспільних потреб.

4. За ознакою предмета діяльності ПД буває:

а) вільна і дозвільна;

б) виробнича і невиробнича;

в) легальна і тіньова;

г) с/г, промислова, комерційна;

5. Підприємництво залежно від форм власності поділяється на:

а) виробниче, комерційне, фінансове;

б) приватне, колективне, державне;

в) прибуткове і неприбуткове.

6. Фінансове підприємництво – це такий вид підприємництва, який:

а) пов'язаний з обміном і розподілом товарів і послуг, що включає в себе бартерні операції;

б) пов'язаний з виробництвом товарів і послуг, що потребують реалізації споживачам;

в) підприємництво, де об’єктом торгівельно-грошових відносин є специфічний товар: гроші, валюта, ЦП

7. Посередництво – це різновид:

а) комерційного підприємництва;

б) фінансового підприємництва;

в) виробничого підприємництва.

8. Принципи підприємницької діяльності

а) вільний найм працівників;

б) вільний вибір виду діяльності;

в) метою є одержання прибутку;

г) діяльність на власний ризик;

д) вільне розпорядження прибутку.

9. Організаційні одиниці бізнесу:

а) фірми;

б) компанії;

в) підприємства;

г) одноосібні володіння;

д) сімейні підприємства.

10. Риси підприємств:

а) технологічна і територіальна відособленість;

б) спеціалізація виготовленні певного товару;

в) здійснення діяльності без створення юридичної особи;

г) економічна відособленість, самостійний баланс;

д) певний колектив співробітників.

11. Підприємства поділяються на індивідуальні, серійні, масові за:

а) формою власності;

б) формою організації;

в) рівнем спеціалізації;

г) за сферою діяльності;

д) за масштабами виробництва.

12.Організаційно-правова форма здійснення підприємницької діяльності, що передбачає об'єднання майна декількох осіб, називається:

а) корпорація;
б) партнерство;
в) одноосібне володіння.

13. Товариство, статутний фонд якого поділений на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості, а їх розповсюдження можливе лише серед визначеного кола осіб, називається:

а) повне товариство;
б) відкрите акціонерне товариство;
в) командитне товариство;
г) закрите акціонерне товариство;
д) товариство з додатковою відповідальністю.

14. Види господарських товариств згідно з ГК та ЦК України:

а) концерни, конгломерати, ФПГ, консорціуми;
б) одноосібні володіння, партнерства, корпорації;
в) АТ, повні товариства, командитні товариства, ТзОВ, ТзДВ.

15. Унітарні підприємства – це:

а) підприємства, що створюються одним засновником, який самостійно формує статутний фонд підприємства;
б) створюються декількома засновниками за їх спільним рішенням, і діють на основі об'єднання майна.

16. Ознаки підприємницької діяльності:

а) самостійна;
б) систематична;
в) безпосередня;
г) на власний ризик;
д) ініціативна;
е) з метою отримання прибутку.

17. Як називається товариство, учасники якого несуть відповідальність за його зобов'язаннями всім своїм майном:

а) ТзДВ;
б) повне товариство;
в) командитне товариство;
г) акціонерне товариство;
д) ТзОВ.

18. Обов'язковою умовою створення консорціуму є:

а) наявність банківської установи;
б) об'єднання з метою здійснення спільного проекту;
в) об'єднання акціонерних товариств;
г) створюється за рішенням уряду.

19. Визначальною ознакою створення ФПГ є:

а) наявність банківської установи;
б) об'єднання з метою здійснення спільного проекту;
в) створюється за рішенням уряду;

г) об’єднання акціонерних товариств.

20. Основна суперечність малого бізнесу полягає:

а) в несумісності інтересів влади і малого бізнесу;

б) в незначних прибутках малого бізнесу і великим податковим тягарем;

в) у великій соціально-політичній значимості малого бізнесу для суспільства і його слабкою життєздатністю.

21. Фінансове підприємництво — це:

а) діяльність, яка здійснюється державними установами і спрямована на стале фінансування підприємств;

б) діяльність, спрямована на аналіз фінансового стану підприємств незалежно від форми власності;

в) діяльність, предметом якої є співпраця підприємницького сектору із фінансовими інститутами;

г) діяльність, де об'єктом купівлі-продажу є специфічний товар — гроші, іноземна валюта, цінні папери;

д) залучення фінансових ресурсів до національної економіки.

22. Страхування – це різновид:

а) комерційного підприємництва;

б) фінансового підприємництва;

в) виробничого підприємництва.

23. Поняття бізнес і підприємництво, виходячи з їх економічної сутності:

а) тотожні;

б) відрізняються і співвідносяться як загальне;

в) бізнес – поняття ширше, ніж підприємництво;

г) бізнес – це діяльність, що здійснюється переважно традиційними методами, а підприємництво – передбачає наявність інноваційної складової.

24. Економічна сутність малого підприємництва полягає:

а) у діяльності малих підприємств та фіз.осіб – підприємців;

б) у поєднанні функцій власника з функціями управлінця і виробника;

в) у соціально-економічній значимості малого підприємництва.

Тестові завдання до змістовного модуля 2. Прикладні аспекти здійснення підприємницької діяльності:

1. Суб’єктами підприємницької діяльності можуть бути:

а) громадяни України та особи без громадянства;

б) все населення держави;

в) особи, що необмежені у право-, дієздатності;

г) громадяни України та особи без громадяни, необмежені у право-, дієздатності;

д) державні службовці;

е) юридичні особи та їх обмеження.

2. Плата за реєстрацію СПД – ФО становить:

а) 10 НМДГ;

б) 34 грн.;

в) 2 НМДГ;

г) 170 грн.

3. Ставка податку на прибуток підприємств в Україні становить:

а) 18%;

б) 16%;

в) 25%.

4. Документ, офіційно зареєстрований, що визначає форму власності підприємства, сферу його діяльності, спосіб управління та контролю, порядок утворення майна підприємства та розподілу прибутку, порядок реорганізації та інші положення, які регламентують діяльність юридичної особи називається:

а) установчий договір;

б) статут;

в) статутний фонд.

5. Форми укладання господарських договорів:

а) документарна і без документарна;

б) письмова і усна;

в) повна і скорочена;

6. Ліцензія – це:

а) документ, що засвідчує авторське право на винахід та виключне право на використання його протягом певного строку;

б) реєстраційне посвідчення, документ, підтверджуючий право громадянина на заняття певним ремеслом або промислом за умови дотримання вимог та оплати;

в) документ державного зразка, який засвідчує право ліцензіата на провадження зазначеного в ньому виду господарської діяльності протягом визначеного строку.

7. Скільки розділів повинен вміщувати договір:

а) 3;

б) 10;

в) стільки, скільки потрібно за домовленістю сторін.

8. Угода (договір), яка укладається між двома або кількома засновниками щодо створення підприємства (фірми) певним шляхом, називається:

а) установчий договір;

б) статут;

в) статутний фонд.

9. Система оподаткування в Україні – це сукупність:

а) податків, зборів і платежів до державного і місцевого бюджетів;

б) витрати підприємства на виплату заробітної плати.

10. Договір (контракт, угода) – це:

а) домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов’язків;

б) здійснення замкнутого виробничого циклу готового до споживання продукту;

в) функціонування організаційного утворення, статутний фонд якого формується коштом пайових внесків партнерів-засновників;

г) обмін між партнерами в натуральній формі згідно з попередньо узгодженою номенклатурою товарів;

д) договірні відносини, спрямовані на поставку продукції конкретним споживачам і інші країни.

11. Податок, який сплачується лише з прибутку:

а) податок з доходів фізичних осіб;

б) податок на прибуток підприємств;

в) плата за землю;

г) податок на додану вартість.

12. Точка беззбитковості показує:

а) обсяг валового доходу підприємства за звітний період;

б) обсяг продукції, який необхідно виготовити підприємству, щоб покрити витрати на її виробництво;

в) прибуток підприємства за реалізовану продукцію.

13. Ставка податку на прибуток підприємця-фізичної особи, що використовує загальну систему оподаткування становить:

а) 15 % і 18 %;

б) 25 %;

в) 5 %.

14. Підприємницькі ризики – це:

а) можлива втрата ресурсів;

б) недоотримання прибутку;

в) зменшення витрат;

г) отримання надприбутків.

15. Базою оподаткування для податку на прибуток підприємств є :

а) валовий дохід (ВД);

б) амортизація (А);

в) валові витрати підприємства (ВВ);

г) ВД-ВВ.

16. Виробничі фонди підприємства поділяються на:

а) активи і пасиви;

б) основні і оборотні;

в) власні і запозичені.

17. Бізнес-план – це:

а) документ, що регламентує діяльність підприємства;

б) документ, в якому викладена суть підприємницької ідеї, шляхи та способи її реалізації;

в) документ, що фіксує процес отримання прибутку та оптимального його розподілу;

г) план створення або розвитку підприємства.

18. Амортизації підлягають:

а) основні фонди підприємства;

б) оборотні фонди підприємства;

в) все майно підприємства.

19. Собівартість продукції – це:

а) витрати підприємства на виробництво і реалізацію продукції;

б) вартість створення підприємства;

в) дохід від реалізації продукції.

20. Вартість оборотних фондів переноситься на собівартість продукції:

а) по частинам;

б) повністю протягом одного виробничого циклу;

в) не включається в собівартість продукції.

21. До основних фондів підприємства відносяться:

а) будівлі і споруди;

б) сировина і матеріали;

в) машини і обладнання;

г) паливо, напівфабрикати, зап.частини;

д) транспорт;

е) виробничий і господарський інвентар, строком служби більше 1 року і вартістю більше 2000 грн.

22. До оборотних фондів підприємства відносяться:

а) сировина і матеріали;

б) транспорт;

в) паливо і енергія;

г) зап.частини і напівфабрикати;

д) виробничий і господарський інвентар.

23. Надійність банківської установи для підприємця визначається:

а) за його місце розташуванням;

б) за його розмірами та наявністю представництв в різних містах;

в) за фінансовими показниками його діяльності;

г) за розрахунковими показниками ефективності його фінансової діяльності.

5. ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
(для заочної форми навчання)

З метою поліпшення засвоєння знань з дисципліни «Основи підприємництва» для студентів заочної форми навчання рекомендується виконання індивідуального завдання.

Індивідуальне завдання повинно бути виконано грамотно й охайно, без виправлень. При оформленні слід дотримуватися установлених стандартом вимог.

Текст пишеться на білому папері формату А4. Кожна сторінка обмежується полями: зліва – 30 мм, справа – 10 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20мм; шрифт – 14, інтервал- 1,5.

Обсяг індивідуального завдання – 5-8 стор. др. тексту (у тому числі – таблиці, схеми, діаграми, графіки тощо).

Кожен розділ завдання повинен починатися з нової сторінки і мати свій заголовок.

Скорочення слів у тексті, крім загальноприйнятих, не допускається.

Цифровий матеріал, який студент вважає за доцільне вмістити у текст роботи, як правило, подається у табличній формі.

Після тексту індивідуального завдання студент ставить свій підпис і дату його виконання.

Індивідуальне завдання складається з двох частин: теоретичної та практичної.

І. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА

Дати відповідь на одне питання. Обсяг 2-3 стор. Номер питання обирати за номером заліковки.

1. Порядок створення та реєстрації СПД. Перелік документів необхідних для реєстрації СПД. Плата та строки державної реєстрації СПД.
2. Формування ціни на продукцію підприємства. Методи ціноутворення.
3. Банківське обслуговування бізнесу. Вибір банківської установи підприємцями. Коефіцієнти ліквідності, платоспроможності, заборгованості: методи розрахунків.
4. Відкриття розрахункового рахунку. Документи, необхідні для відкриття р/р. Необхідність відкриття р/р для СПД.
5. Кредитні відносини і підприємництво. Порядок отримання кредитів на розвиток бізнесу. Підстави для отримання кредитів.
6. Прибуток і рентабельність.
7. Техніко-економічне обґрунтування бізнес-ідеї. Методи нарахування та сплати відсотків по кредитам. Відображення кредитних коштів у валових витратах підприємства.
8. Договірна робота на підприємствах. Види, типи, форми укладання договорів.
9. Заробітна плата на підприємстві. Нарахування на заробітну плату.
10. Оподаткування підприємницької діяльності. Розрахунок податку на прибуток. Вибір системи оподаткування. Застосування спрощеної системи оподаткування.
11. Ліцензування підприємницької діяльності в Україні.
12. Організаційно-правові форми здійснення підприємницької діяльності в Україні.

ІІ. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Практична частина виконується всіма студентами відповідно до досліджуваного (обраного студентом) підприємства.

Тема практичної частини завдання: «Техніко-економічне обґрунтування створення підприємства».

Алгоритм виконання наступний:

1. Характеристика підприємства (назва, організаційно-правова форма, класифікаційні ознаки, до якої галузі належить, мета діяльності, які основні завдання вирішує). Обсяг до 1 стор.

2. Організаційна структура підприємства (розробити схему організаційної структури підприємства, посади та схема підпорядкування).
3. Опис продукції (номенклатура, асортимент, технічні характеристики, відповідність стандартам). Обсяг до 1 стор.
4. Скласти калькуляцію на вид продукції (всі розрахунки представити в таблицях)

Калькуляція річного випуску (назва продукції), грн.

Елементи витрат	Сума, грн
Всього	

Але перед тим як подати таблицю з калькуляцією собівартості, подати таблиці з розрахунком потреби вашого підприємства в основних фондах (будівлі, обладнання, транспорт, інвентар та ін.), оборотних засобах (енергія, сировина, зар.плата, нарахування на з/п та інше). Обсяг 3-4 стор.
5. Розрахувати техніко-економічні показники (річний випуск продукції, вартість основних фондів (ОФ), оборотних засобів(ОбЗ), обсяг капіталовкладень (К), період повернення капіталовкладень (Тпов), собівартість (С), рентабельність (Р), прибуток (П). Оформити в таблицю). Обсяг до 2 стор.

Показник	**Одиниці виміру**	**Формула розрахунку**	**Значення показника**
Річний випуск, В	одиниць	виробнича програма, плановий випуск, на підставі виробничої потужності обладнання, маркетингове дослідження	
Чисельність персоналу	осіб	див. орг. структуру	
Вартість ОФ	грн.		
Вартість Об.Ф	грн./рік		
Вартість Об.З	грн./рік		
Капіталовкладення, К	грн.	К=ОФ+Об.З	
Прибуток, П	грн./рік	П=Ц-С	
Прибуток на одиницю продукції, Под.	грн./ од.	Под=Цод-Сод	
Собівартість, С	грн./рік		
Собівартість одиниці, Сод.	грн./ од.	Сод=С/В	
Рентабельність продукції	%	Р=(П/С)*100%	
Період повернення капіталовкладень (Тпов)	років	Тпов.= К/П	

6. ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

1. Передумови виникнення підприємництва.
2. Історичний розвиток поняття «підприємництво».
3. Співвідношення понять «бізнес» і «підприємництво».
4. Види бізнесу.
5. Моделі бізнесу (підприємництва).
6. Законодавча база підприємництва.
7. Сутність підприємницької діяльності: ознаки, види та функції.
8. Принципи підприємницької діяльності.
9. Суб'єкти підприємництва в Україні.
10. Приватне, колективне та державне підприємництво.
11. Види підприємницької діяльності.
12. Підприємство – самостійний суб'єкт господарювання.
13. Види підприємств.
14. Форми об'єднання підприємств в Україні.
15. Форми організації підприємництва.
16. Основні організаційно-правові форми підприємництва.
17. Підприємництво без створення юридичної особи.
18. Господарські товариства.
19. Економічна сутність малого підприємництва.
20. Функції малого підприємництва.
21. Переваги та недоліки малого підприємництва.
22. Фактори, що впливають на нестійкість підприємництва.
23. Проблеми розвитку підприємництва в Україні в умовах перехідної економіки.
24. Ліцензування господарської діяльності: основні поняття.
25. Основні принципи державної політики у сфері ліцензування.
26. Види діяльності, що підлягають ліцензуванню.
27. Вибір системи оподаткування суб'єктом підприємництва.
28. Поняття та умови договору.
29. Форми та функції господарських договорів.
30. Окремі види договорів.
31. Відповідальність за несвоєчасне або неналежне виконання договірних зобов'язань.
32. Засновницькі документи та їх підготовка.
33. Статут підприємства: призначення та структур.
34. Установчий договір: призначення та структура.
35. Статутний фонд та його формування.
36. Сутність та функції бізнес-плану.
37. Методологія та стадії розробки бізнес-плану.
38. Структура бізнес плану.
39. Кредитування підприємницької діяльності. Пряме кредитування
40. Небанківське кредитування.
41. Поняття ризику. Алгоритм оцінки й обґрунтування господарського ризику.

42.Основні причини економічного ризику. Функції ризику. Класифікація ризику.
43. Види втрат у підприємницькій діяльності.
44. Ідентифікація ризику як перший етап його оцінки й обґрунтування.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посібник. — 2. вид., випр. і доп. — К.: Знання-Прес, 2003. — 285с.
2. Варналій З.С. Основи підприємництва: Навч. посібник. — 3. вид., випр. і доп. — К.: Знання-Прес, 2006. — 352с.
3. Виноградська А.М. Основи підприємництва: Навч. посіб. для студ. екон. спец. вищих навч. закл.. — 2.вид., перероб. і доп. — К. : Кондор, 2005. — 541с.
4. Збарський В.К., Стешук О.І. Основи підприємництва та бізнесу: Підручник для студ. екон. ф-тів вищих навч. закл. III-IV рівнів акредитації / Василь К. З. (заг.ред.). — Вінниця: Нова Книга, 2004.
5. Козловський В.О., Погріщук Б.В. Основи підприємництва. Практикум: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / Тернопільська академія народного господарства; Вінницький ін-т економіки. — 5. вид., доп. та перероб. — Т. : ТзОВ "Терно-Граф", 2005. — 297с.
6. Мельник Л.Ю. Основи підприємництва та ринкової економіки: Навч. посібник для викладачів і студ. екон. спец. вузів III-IV рівнів акредитації. — К. : Вища шк., 1995. — 175с.
7. Мороз О.М., Невмержицький В.І. Основи підприємництва: Навч. посібник / Київський національний торговельно- економічний ун-т. — К. : КНТЕУ, 2005. — 198с.
8. Павлов В.І. Основи підприємництва: Навч. посібник :У 3 т. / Луцький держ. технічний ун- т; Інститут регіональних досліджень НАН України — Луцьк : Надстир'я, 1998.
   Т. 1 : Бізнес- планування. — 202с.
   Т. 2 : Терміни бізнесу. — 210с.
9. Донець Л. І. Основи підприємництва / Л. І. Донець, Н. Г. Романенко ; Донецький державний університет. – 2006.
10. Акіліна О.В. Основи підприємництва : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Акіліна, В.Г. Пасічник. – 2006.
11. Цигилик І.І., Паневник Т.М., Криховецька З.М. Основи підприємництва: Навч.посібник. – К.: ЦНЛ, 2005. – 240с.
12. Основи виробничого підприємництва [Текст] : навч. посіб. / О.А.Підлісна, В.В.Янковий, М.П.Дорошенко та ін.; за заг. ред. В.В Янкового. – К.: НТУУ «КПІ», 2010. – 272 с.

Допоміжна

13. Кадзума Татеиси. Вечный дух предпринимательства. – К.: Укринтур, 1992 Маршавін Ю.М. Підприємництво як фактор розвитку зайнятості населення України. – К.: ІПК ДСЗУ, 2004. – 234 с.
14. Економіка підприємства: Навчальний посібник / за заг. ред. П.В. Круша, В.І. Плдвігіної, Б.М. Сердюка. – К.: Ельга-Н, КНТ, 2007. – 780 с.
15. Селиванов А.М. Підприємництво в Україні як об'єкт моделювання і прогнозування. – К.: Інститут приватного права і підприємництва АПрН України. – 2001. – 172 с.
16. Кредісов В.А. Підприємництво в Україні: суть, типи та умови формування. – К.: Знання України, 2003. – 68 с.
17. Сизоненко В.О. Сучасне підприємництво: Довідник. – К.: Знання-Прес, 2003. – 379 с.
18. Конституція України від 28 червня 1996 року зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр
19. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main
20. Цивільний Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main
21. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців / Закон України від 15.05.2003 № 755-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main
22. Про ліцензування певних видів господарської діяльності / Закон України від 01.06.2000 № 1775-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main
23. Про патентування деяких видів підприємницької діяльності Закон України від 23.03.1996 № 98/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main
24. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main
25. Методичні вказівки до курсу «Основи підприємництва» для студентів хіміко-інженерних, хіміко-технологічних та біотехнологічних спеціальностей усіх форм навчання (бізнес-планування) / Уклад. О.А. Підлісна, В.В. Янковий, М.П. Дорошенко. – К.: - 2004. – 48с.

Інформаційні ресурси

26. Статистична інформація по галузям / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
27. Законодавство України / Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rada.gov.ua

28. Сторінка викладача в електронному кампусі НТУУ «КПІ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://login.kpi.ua/
29. Державна служба з питань регуляторної політики і підприємництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dkrp.gov.ua/

Навчально-методичне видання

ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Методичні рекомендації до вивчення дисципліни

Укладач
Тетяна Петрівна Ткаченко